

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

LITERATURĂ CREȘTINĂ REFORMATĂ

(curriculum diferențiat)

CLASELE A IX-A – A X-A

Filiera vocațională, profil teologic

Specializarea: Teologie reformată

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. /

București, 2008

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională* – „*Declarația de la Copenhaga*”, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale ale învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- ***Notă de fundamentare***, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- ***Notă de prezentare***, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;

- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Schimbarea sistemului școlar face necesar elaborarea unor planuri cadru pe tipuri de școli și direcții profesionale.

Programa materialelor din licee se diferențiază pe baza concepției și a structurii programelor școlare. **Literatura creștină reformată**, ca materie de studiu, în liceele teologice, face parte din aria curriculară Limbă și literatură, și se va preda în 1 oră /săptămână.

Obiective și sarcini în predarea *Literaturii creștine reformate*:

Având în vedere concentrația interdisciplinară a materiilor *Literatura creștină reformată* se leagă în mod organic de obiectivele materiilor *Limba și literatura maghiară* pe de o parte și *Educația spirituală* pe de altă parte, prin obiectivul de a dezvolta conștiința elevilor în privința recunoașterii și conștientizării valorilor spirituale creștine și a celor estetice, ținând seama de rolul literaturii în formarea personalității elevilor.

Prin cunoașterea literaturii creștine elevii vor înțelege mai exact textele de diferite tipuri, vor cunoaște situații de viață, mărturii, situații de decizie, dileme morale, precum și modul de rezolvare a acestora. Vor vedea diferite modele de comportament, respectiv manifestări ale vieții spirituale care pot fi valorificate și în viața lor.

Materialul contribuie la formarea elevilor pentru ca ei să devină utilizatori și moștenitori ai limbii materne.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Conștientizarea forței moștenirii spirituale reformatate și a influenței acesteia asupra culturii și a individului.**
- 2. Generarea comportamentului estetic prin referire la citirea și înțelegerea textului și la intertextualitate**
- 3. Comportament lingvistic conștient în conformitate cu sistemul comunicațional, precum și folosirea limbii materne în cursul comunicării orale și scrise.**
- 4. Formarea și fundamentarea unei perspective istorice, validarea conștiinței influențelor istorice.**

VALORI ȘI ATITUDINI

Predarea *literaturii creștine reformatate* contribuie la transformarea spiritualității creștine cunoscute la școală într-un sistem de valori valabil la nivelul relațiilor familiale și sociale de-a lungul vieții.

Prin cunoașterea literaturii creștine elevii vor înțelege mai exact textele de diferite tipuri, vor cunoaște situații de viață, mărturii, situații de decizie, dileme morale, precum și modul de rezolvare a acestora. Vor vedea diferite modele de comportament, respectiv manifestări ale vieții spirituale care pot fi valorificate și în viața lor.

Disciplina contribuie la formarea unor adulți capabili de a-și articula și a-și valida interesele și valorile personale în toate sferele societății.

Elevii pot însuși fondul de cultură care îi integrează în cultura maghiară și europeană.

Ca disciplină, în clasele IX-X *literatura creștină reformată* reprezintă a continuare a predării-învățării literaturii maghiare și are ca obiectiv dezvoltarea competențelor comunicaționale, literare și

cognitive, completând-o cu competența formării unei perspective istorice, precum și cu spiritualitatea reformată.

Predarea literaturii creștine unitariene are ca obiectiv dezvoltarea următoarelor competențe:

1. Lectura și înțelegerea textului, exersarea lecturii și a comportamentului estetic

- perfecționarea deprinderilor de lectură
- perfecționarea deprinderilor de analiză textuală prin lectură și comportament estetic;
- descoperirea textului literar ca operă de artă literară, a rolului codurilor și formelor literare în organizarea textului;
- conștientizarea specificităților lingvistice, stilistice și retorice;
- descoperirea sistemului de semnificații și de gândire a operei literare, a valorilor literare și artistice, a sistemelor de valori și a relațiilor dintre acestea.
- interpretarea denotativă și conotativă a textului
- analiză intertextuală
- comparația diferitelor interpretări ale operelor literare și dezvoltarea capacității de expunere unui punct de vedere propriu

2. Producerea de texte orale și scrise în toate funcțiile de comunicare (informativ-descriptivă, expresivă, persuasivă, comunicativă, poetică)

- dezvoltarea tehnicilor argumentative (scris și oral)
- dezvoltarea competenței de producere creativă de texte (experiențe personale, evocarea de imagini interioare, transformarea textului, cultivarea diferitelor specii)
- realizarea unui studiu sau eseu care necesită o pregătire mai lungă.

3. Fondarea unei perspective istorice:

- interpretarea relațiilor literatură – cititor, operă – cititor în diferite epoci;
- descoperirea diferențelor dintre variantele istorice ale unor specii literare date, identificarea legăturilor dintre tradițiile culturale și literare protestante prin folosirea cunoștințelor lingvistice și istorice corespunzătoare;
- examinarea diferitelor interpretări ale unui text dat a influențelor și receptării în diferitele epoci istorice

- descoperirea punctelor de tangență dintre operele vechi și cele contemporane, recunoașterea continuității și caracterului schimbător al literaturii;

]

- relaționare între problemele concrete ale elevilor și materie școlară.

4. Dezvoltarea competențelor de învățare

- Formarea aptitudinii de comunicare cu colegii, profesorii și text.
- Formarea aptitudinilor intelectuale (gândire, soluționare a problemelor, moduri de interpretare a textului pe diferite niveluri de interpretare, folosirea operațiilor logice: inducție, deducție, concluzie, analiză, sinteză)
- dezvoltarea gândirii istorice
- dezvoltarea creativității în vederea interpretării și producerii de texte în mod independent

5. Formarea comportamentului și spiritualității reformată

- recunoașterea specificităților spiritualității creștine în structura de valori a operei literare (iubire, bucurie, pace, blândețe, bunătate, mărinimie, fidelitate, răbdare, cumpătate)
- recunoașterea în operele literare a obligațiilor provenite din asumarea valorilor spirituale (confesionale, naționale, sociale, familiale, profesionale), precum și valorificarea modelelor comportamentale formate prin experiența estetică în viața de zi cu zi.

CLASA A IX-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Conștientizarea forței moștenirii spirituale reformate și a influenței acesteia asupra culturii și a individului.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
1.1. Observarea relațiilor ideatice din punct de vedere istoric; recunoașterea importanței reformei bisericești și spirituale	Noțiunea reformei și locul ei în istoria culturii	Reforma: - precedente - direcții principale
1.2. Observarea forței moștenirii culturale protestante în formarea comunităților, observarea influenței moștenirii spirituale asupra culturii maghiare; recunoașterea misiunii individului unitarian;		- importanța culturală și programa reformei maghiare (instituții, organizarea învățământului, tipărirea cărților)
1.3. Relația dintre instituțiile protestante și impunerea limbii materne		

2. Generarea comportamentului estetic prin referire la citirea și înțelegerea textului și la intertextualitate

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
2.1 Identificarea relațiilor dintre literatură și moștenire culturală prin utilizarea cunoștințelor de istoria limbii și istoria cultului unitarian	Literatura maghiară din epoca reformei în secolul al XVI-lea	Traducerile Bibliei
2.2. Observarea textului literar ca operă lingvistică; descoperirea rolului codurilor și formelor literare în organizarea textului		specii liturgice (<i>predici, rugăciuni, cântece bisericești, psaltiri</i>)

3. Comportament lingvistic conștient în conformitate cu sistemul comunicațional, precum și folosirea limbii materne în cursul comunicării orale și scrise.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
3.1 Recunoașterea diferitelor funcții comunicative	Literatura maghiară din epoca reformei în secolul al XVI-lea	Srieri cu caracter propagandistic (<i>dezbateri, cântece istorice biblice, ieremiade, drame bisericești, drame educative</i>) -argumentare scrisă și orală pe temă dată
3.2. Recunoașterea situațiilor de comunicare literară și non-literară		
3.3. Recunoașterea tipurilor de texte argumentative-persuasive, observarea structurii și a modului de orgaizare a textului		
3.4. Folosirea tehnicilor argumentative		
3.5. Recunoașterea principalelor caracteristici ale genurilor literare		Specii literare: Lirice: <i>imnuri, psaltiri</i>
3.6. Recunoașterea procedeeelor fundamentale a textelor metaforice și metonimice		

3.7. Recunoașterea particularităților situației de comunicare având la bază particularitățile comunicării lirice, epice și dramatice		Epice: <i>cântece istorice biblice, fabule</i> Dramatice: <i>drame bisericesti drame educative</i>

4. Formarea și fundamentarea unei perspective istorice, validarea conștiinței influențelor istorice.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
4.1 Recunoașterea continuității și a caracterului schimbător al literaturii	Literatura protestantă științifică și beletristică în secolul al XVII-lea	- Continuitatea speciilor literare din sec. al XVI-lea
4.2. Observarea diferitelor tipuri de texte din punct de vedere istoric		- <i>psaltirea și variantele acestuia</i>
4.3. Relația narator-cititor în narațiunea subiectivă, observarea și exersarea procedeele narative la persoana întâi.		<i>Memorii, destăinuiri, scrisori, dedicații</i>
4.4. Recunoașterea relațiilor dintre misiunea protestantă și educarea maselor		<i>Discursuri, enciclopedii, gramatici, disertații, dicționare</i>

CONȚINUTURI

Organizarea conținutului s-a făcut pe baza relațiilor tematiche și funcționale dintre texte, care se integrează în ordinea sistemului de cerințe. În același timp se are în vedere cronologia formării speciilor specifice ale reformei, ocupând un rol semnificativ în formarea conștiinței istorice.

Sistemului de cerințe a materiei *Literatura creștină reformată* prin exersarea lecturii competente, se leagă în mod organic de materiile din anii precedenți predate la orele de literatură maghiară, având în vedere fondarea unui sistem de valori protestante, pornind de la cerințele educației diferențiate.

Profesorul, bazându-se pe posibilități și pe competențele elevilor va decide singur autorii și operele (integrale sau fragmente) cu care va lucra, prelucrând *cel puțin o operă din fiecare specie literară indicată*.

Noțiunile și expresiile evidențiate cu litere *italic* din tabelul precedent vor fi explicate în detaliu.

Memoriter:

- 2 poezii
- Câte un fragment de 10-15 rânduri de proză și dramă.

OPERE RECOMANDATE

Traduceri din Biblie:

- Komjáti Benedek: Az Szent Pál levelei
- Pesti Mizers Gábor: Új Testamentum
- Sylvester János: Új Testamentum
- Mélius Juhász Péter: Új Testamentum
- Félegyházi Tamás: Új Testamentum

- Károlyi Gáspár: Szent Biblia
- Köleséri Sámuel: Váradi Biblia
- Misztótfalusi Kis Miklós: Aranyos Biblia
- Tanulmány: Németh László: A vizsolyi Biblia

Predici, pilde din Biblie din operele autorilor:

- Bornemissza Péter
- Méliusz Péter
- Alvinczi Péter
- Geleji Katona István
- Medgyesi Pál
- Komáromi Csipkés György

Rugăciuni:

- Heltai Gáspár: Vigasztaló könyvecske
- Ceglédi István: Lelki harcban való bajvívás
- Köleséri Sámuel: Bánkódó lélek nyögései
- Bethlen Kata: Védelmező erős pais
- Szikszai György: Keresztyéni tanítások és imádságok

Psalmuri și cântece bisericești:

- Kecskeméti Vég Mihály: Psalmul nr. 55
- Szenczi Molnár Albert: Psalmurile nr. 35, 42, 79, 90, 137
- Psalmurile nr. 42, 90
- Balassi Bálint: Psalmul nr. 42
- Kányádi Sándor: Psalmul XC

Poeme biblice:

- Tinódi Lantos Sebestyén: Judit asszony históriája
- Tinódi Lantos Sebestyén: Jónás prófétáról
- Batizi András: Az drága és istenfélő vitéz Gedeonról szép história
- Batizi András: Jónás prófétának históriája
- Farkas András: Az zsidó és magyar nemzetről

Ieremiade:

- Szalárdi János: Siralmas magyar krónika
- Szegedi Kis István: A magyar siralmas éneke a tatár rablásról

Cântece dojenitoare:

- Szkhárosi Horvát András: Kétféle hitről
- Szkhárosi Horvát András: A fejedelemségről
- Szkhárosi Horvát András: Az fösvenységről

Drame bisericești și educative:

- Sztárai Mihály: Papok házassága
- Sztárai Mihály: Az igaz papság tiköre
- Debreceni disputa
- Pápai Páriz Ferenc: Izsák és Rebeka házassága

Poezii lirice:

- Balassi istenes költészete
- Bornemissza Péter: Siralmas énnéköm ...

Memorii:

- Bethlen Miklós: Önéletírás
- Misztótfalusi Kis Miklós: Maga Mentsége
- Bethlen Kata: Önéletírás

Székfoglaló beszédek:

- Apácai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról
- Apácai Csere János: A bölcsesség tanulásáról

Fabule:

- Pesti Gábor: Fabulák
- Heltai Gáspár: Száz fabula

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse se împart în următoarele arii tematice și unități de învățare: conceptul reformei, literatura maghiară în perioada reformei în secolul al XVI-lea, literatura protestantă științifică și beletristica secolului al XVII-lea. Prelucrarea tematică a acestor arii tematice face posibil adâncirea cunoștințelor dobândite în anii anteriori și integrarea cunoștințelor noi.

Temele s-au ales conform următoarelor premise:

- accentuarea caracterului pragmatic prin punerea în centru a dezvoltării comportamentului
- Referiri la practica personală și comunitară de azi
- coordonarea cu cunoștințele dobândite la celelalte arii curriculare având în vedere în special ariile culturale „limbă și comunicare” respectiv „Om și societate”.

Prezentul curriculum are o structură dinamică, asigură libertatea profesorului în planificare și realizarea conținuturilor de predare. Pașii predării trebuie planificate conform competențelor specifice și trebuie avut în vedere structura internă a conținuturilor de predare precum și competențele elevilor.

- dialog: discutarea diferitelor tematici;

- studii de caz, în care spiritualitatea unitariană are valoare de exemplu
- problematizare (opinii, păreri, concluzii)
- implicare în rezolvarea problemelor concrete ale comunității
- argumentare biblică;
- folosirea calculatorului și a altor mijloace audiovizuale pentru ilustrare, căutare de informații și adunarea unor date pe teme date.

Evaluarea la orele de **Literatură creștină reformată** are caracter sumativ și formativ și trebuie să fie motivantă pentru ca elevii să se identifice cât mai ușor cu materia prelucrată.

Se preopune: portofoliul, autoevaluarea, verificarea nivelului de cunoștințe a elevilor, observarea sistematică în școală și în afara școlii a comportamentului elevilor, utilizarea formelor comunicaționale orale și scrise învățate.

CLASA A X-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Conștientizarea forței moștenirii spirituale reformate și a influenței acesteia asupra culturii și a individului.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
1.1 Formele de prezentare a eului liric și recunoașterea particularităților discursului liric	Perpetuarea moștenirii literare a epocii reformației, precum și a imaginii despre om și Dumnezeu în lirica de mai târziu	- <i>eu liric, situație lirică</i> (caracter personal, impersonal caracter direct, indirect, caracter metaforic)
1.2. Identificarea situației de comunicare în lira comunitară		
1.3. Observarea relațiilor dintre lirica comunitară și viziunea protestantă despre lume		Variante ale <i>psaltirii, imnului și odei</i>
1.4. Observarea textului liric ca operă lingvistică, recunoașterea rolului diferitelor forme și coduri literare în organizarea textului		Imagini poetice, formațiuni retorice, organizarea și ritmul unei poezii lirice date
1.5. Recunoașterea și interpretarea relațiilor intertextuale în textul liric		<i>Citat, trimitere, amintiri ale formelor lirice</i> (compararea tematică și poetică a unor opere din epoci diferite, situații specifice de viață, situații de conflict, interpretarea și dezbaterăa unor dileme de personalitate, observarea procesului unor cize de valori și a căutării de valori, redactarea unor concluzii pe baza operelor lirice studiate
1.6. Descoperirea structurii de valori și a relațiilor de valori, în opera lirică, observarea sistemului de valori și a viziunii despre lume bazată pe etica religioasă		

2. Generarea comportamentului estetic prin referire la citirea și înțelegerea textului și la intertextualitate

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
2.1. Recunoașterea caracteristicilor operei epice cu conștientizarea caracteristicilor speciilor lirice și dramatice	Perpetuarea moștenirii literare a epocii reformatiei, precum și a imaginii despre om și Dumnezeu în epica de mai târziu	Compararea recapitulativă a operelor epice studiate în prealabil.
2.2. Identificarea componentelor situației de comunicare literară în operele epice;		Diferențiere dintre <i>autor</i> , <i>narator</i> , <i>personaj</i> pe baza unei opere date.

3. Comportament lingvistic conștient în conformitate cu sistemul comunicațional, precum și folosirea limbii materne în cursul comunicării orale și scrise.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi
3.1. Observarea variantelor desfășurării acțiunii pe baza diferitelor variante de specii ale unui roman	Perpetuarea moștenirii literare a epocii reformatiei, precum și a imaginii despre om și Dumnezeu în epica de mai târziu	Observarea formațiunilor <i>continuității</i> și a <i>întreruperii</i> , separarea planurilor în cazul romanelor cu mai multe <i>planuri paralele</i> , recunoașterea elementelor <i>progresive</i> și <i>regresive</i> , interpretarea funcțiilor descrierilor și a pasajelor <i>reflective</i> într-un roman modern <i>romantic</i> , <i>realist</i> și <i>clasic</i> ales.
3.2. Observarea relației dintre timpul povestirii și timpul povestit		Structuri <i>temporale</i> și <i>narative</i> , variante ale relației dintre <i>timpul povestirii</i> și <i>timpul povestit</i> în romanul modern <i>romantic</i> , <i>realist</i> și <i>clasic</i> ales.
3.3. Recunoașterea relațiilor dintre discursul narativ și discursul personajelor		Recunoașterea <i>tipurilor de narator</i> , a <i>punctelor de vedere</i> , identificarea <i>situației de comunicare</i> și interpretarea funcției acestora în romanul modern <i>romantic</i> , <i>realist</i> și <i>clasic</i> ales.
3.4. Descoperirea structurii de valori, a relațiilor de valori în opera epică, observarea sistemului de valori și a percepției despre lume bazată pe etica religioasă		-interpretarea unor <i>situații specifice de viață</i> și de <i>conflict</i> , Interpretarea și dezbaterăa unor dileme de personalitate, observarea procesului unor cize de valori și a căutării de valori, redactarea unor concluzii pe baza operelor epice studiate
3.5. Recunoașterea principalelor caracteristici ale genurilor literare		Însumarea <i>convențiilor speciei</i> , a variantelor și a caracteristicilor stilistice la romanul modern <i>romantic</i> , <i>realist</i> și <i>clasic</i>

4. Formarea și fundamentarea unei perspective istorice, validarea conștiinței influențelor istorice.

Competențe specifice	Teme	Conținuturi

4.1 Recunoașterea elementelor structurale ale operei dramatice de la drama bisericească la cea parabolică	Literatura protestantă științifică și beletristică în secolul al XVII-lea	Identificarea <i>situației dramatice</i> , a firului epic, a personajelor, a <i>discursului</i> , a <i>structurii textului</i> și a <i>acțiunii unei drame</i> , descoperirea locului și rolului scenelor într-o dramă aleasă
4.2. Descoperirea asemănărilor și diferențelor în privința firului epic în operele epice și dramatice		- asemănarea funcției <i>descrierii</i> , <i>narațiunii</i> și a <i>indicațiilor regizoriale</i> pe baza unui roman, respectiv a unei drame studiate
4.3. Recunoașterea relației dintre variantele unor opere dramatice și de cultură		Compararea variantelor unei drame date scrise pentru scenă, respectiv cu scopul convingerii religioase
4.4. Descoperirea structurii de valori și a relațiilor de valori a operelor dramatice, observarea sistemului de valori și a viziunii bazate pe etica religioasă		<i>Tipuri specifice de protagoniști</i> , situații conflictuale. Interpretarea și dezbaterăa unor <i>dileme de personalitate</i> , observarea procesului unor <i>crize de valori</i> și a căutării de valori, redactarea unor concluzii pe baza operelor dramatice studiate

CONȚINUTURI

La alegerea conținuturilor se va avea în vedere particularitățile de vârstă și capacitățile elevilor, iar accentul se va pune și obiectivele urmărite și activitățile rezultate din acestea.

Temele vor fi structurate conform caracteristicilor speciilor. În alegerea și gruparea speciilor și operelor legate de o anumită temă se vor avea în vedere pe de o parte teoria speciilor, (varietatea poetică-retorică), iar pe de altă parte principiile ale naratologiei și tipologiei dramatice.

O cerință de bază este ca să se facă posibil stabilirea unor legături personale între materia predată și situațiile concrete de viață ale elevilor.

În predarea ***literaturii creștine reformată*** o completare importantă este documentarea despre monumente vestite și referințele literare protestante ale regiunii.

O altă completare ar putea fi conștientizarea interacțiunii dintre dramă și teatru prin vizionarea pe scenă a unei drame sau prezentarea de către elevi a uneia dintre dramele studiate.

Profesorul, bazându-se pe posibilități și pe competențele elevilor va decide singur autorii și operele (integrale sau fragmente) cu care va lucra, prelucrând *cel puțin o operă din fiecare specie literară indicată*.

Noțiunile și expresiile cu litere *italic* din tabelul precedent vor fi explicate în detaliu.

Memoriter:

- 2 poezii și câte un fragment de 10-15 rânduri de proză și dramă.
- Folosirea orală și scrisă a unor citate în conformitate cu scopul comunicării și context.

OPERE RECOMANDATE

Opere lirice:

- Csokonai Vitéz Mihály: Halotti versek
- Berzsenyi Dániel: Fohászkodás

- Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas
- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Petőfi Sándor: A XIX. század költői
- Arany János: Ráchel siralma
- Arany János: Széchényi emlékezete
- Arany János: Dante
- Tompa Mihály: Új Simeon
- Tompa Mihály: A gólyához
- Ady Endre: Sötét vizek partjain
- Ady Endre: Ádám, hol vagy?
- Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn
- Ady Endre: Imádság háború után
- Ady Endre: Köszönöm, köszönöm, köszönöm
- Ady Endre: A Kalota partján
- Áprily Lajos: Imádkozom: legyen vidám
- Áprily Lajos: Lassú szárnyon
- Áprily Lajos: Kálvin
- Áprily Lajos: Kalács, keddi kalács
- Reményik Sándor: Kegyelem
- Reményik Sándor: Templom és iskola
- Reményik Sándor: Békesség Istentől
- Reményik Sándor: Ne Ítéld
- Reményik Sándor: Béke
- Szabó Lőrinc: Tücsökzene; A gályarabok szobra; Isten
- Bódás János: Zsoltáros prédikátor
- Jékely Zoltán: Nagyenyed 1950
- Csanádi Imre: Egy hajdani templomra
- Kányádi Sándor: Egy csokor orgona mellé
- Kányádi Sándor: Noé bárkája felé
- Csoóri Sándor: Ideje jött
- Szilágyi Domokos: Próféta
- Szilágyi Domokos: Dávid unokája

Opere epice:

- Jókai Mór: És mégis mozog a föld
- Kemény Zsigmond: A rajongók
- Gyulai Pál: Egy régi udvarház utolsó gazdája
- Móricz Zsigmond: Fáklya
- Móricz Zsigmond: Erdély – trilógia
- Móricz Zsigmond: Árvácska
- Szabó Dezső: Az elsodort falu
- Kós Károly: Varjúnemzetség
- Németh László: Az emberi színjáték
- Kodolányi János: Az égő csipkebokor

Opere dramatice:

- Németh László: Eklézsia-megkövetés
- Sütő András: Egy lócsiszár virágvasárnapja

- Sütő András: Káin és Ábel
- Sütő András: Csillag a máglyán

Disertații:

- Kölcsey Ferenc: Parainesis
- Makkai Sándor: Magyar fa sorsa
- Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus
- Németh László: Az én katedrám
- Karácsony Sándor: A magyar észjárás

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse se divizează în următoarele arii tematice: Perpetuarea moștenirii literare a reformei maghiare, a viziunii despre om și Dumnezeu în lirica, epica și dramaturgia epocilor de mai târziu.

Prelucrarea tematică a acestor arii tematice face posibil adâncirea cunoștințelor dobândite în anii anteriori și integrarea cunoștințelor noi.

Temele s-au ales conform următoarelor premise:

- accentuarea caracterului pragmatic prin punerea în centru a dezvoltării comportamentului
- Referiri la practica personală și comunitară de azi
- coordonarea cu cunoștințele dobândite la celelalte arii curriculare având în vedere în special ariile culturale „limbă și comunicare” respectiv „Om și societate”.

Prezentul curriculum are o structură dinamică, asigură libertatea profesorului în planificare și realizarea conținuturilor de predare. Pașii predării trebuie planificate conform competențelor specifice și trebuie avut în vedere structura internă a conținuturilor de predare precum și competențele elevilor.

Se propune folosirea următoarelor activități de învățare:

- dialog: discutarea diferitelor tematici;
- studii de caz, în care spiritualitatea unitariană are valoare de exemplu
- problematizare (opinii, păreri, concluzii)
- implicare în rezolvarea problemelor concrete ale comunității
- argumentare biblică;

- folosirea calculatorului și a altor mijloace audiovizuale pentru ilustrare, căutare de informații și adunarea unor date pe teme date.

Evaluarea la orele de ***Literatură creștină reformată*** are caracter sumativ și formativ și trebuie să fie motivantă pentru ca elevii să se identifice cât mai ușor cu materia prelucrată.

Se propune: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică în școală și în afara școlii a comportamentului elevilor, eseul, studii lucrate în comun, transcrierea unui text pentru a situație de comunicare diferită, utilizarea formelor comunicaționale orale etc.